

Rozh. nejv. soudu ze dne 8. října, č. j. R II 323/24-1.

Na to bylo rozvrhové usnesení rekursním soudem v naříkané části potvrzeno.

Dr. VI. Jeřábek.

Dvorní dekret ze dne 16. VIII. 1841 č. 555 sb. z. s. nevztahuje se na právní poměr osob vojenských vykonávajících vojenskou službu na základě branné povinnosti dle § 2. branného zákona ze dne 19. III. 1920. č. 193 sb. z. a n. Leč i nároky takových osob ze služebního poměru, zejména na zaplacení vojenských platů, nepatří na pořad právní i nelze je proto uplatňovati u zemského soudu v Praze podle zákona ze dne 2. XI. 1918 č. 4. sb. z. a n.

Bývalý nadporučík čsl. armády, který zbaven byl služby a degradován na pěšáka, zažaloval čsl. republiku na náhradu škody, mezi jiným i na zaplacení ušlé »důstojnické gáže« a žoldu mužstva.

Soud II. stolice zrušil řízení sporné dosud provedené, pokud se žaloba domáhá zadržných platů vojenských a žalobu odmítl pro nepřipustnost pořadu právního.

Nejvyšší soud usnesení toto potvrdil.

Důvody: Pravda jest, že dekret dv. kanc. ze dne 16. srpna 1841 č. 555 sb. z. s., jenž jedná o vzájemných nárocích vyplývajících ze služebního poměru jeho úředníků a služebníků, k nimž patří také nárok na služné, a stanoví, že nároky ty mají býti vyřízeny pořadem administrativním, čímž je řečeno, že nepatří na pořad práva a že se poměr ten pokládá za veřejno-právní — nevztahuje se dle povahy tohoto služebního poměru státních úředníků a služebníků na poměr osob vojenských vykonávajících vojenskou službu na základě branné povinnosti dle § 2. branného zákona ze dne 19. března 1920 č. 193 Sb. z. a n., neboť ať už pokládáme za to, že služební poměr úředníka neb služebníka, vůbec tedy zřízence (zaměstnance) státního, vzniká smlouvou (t. zv. theorie smluvní) anebo jednostranným výsostným aktem státu (Ulbrich, Staatsw. IV. 1909 str. 316, Ott: Festschrift für Fr. Klein str. 91), tak přece zjevno jest, že k založení poměru toho vždy třeba svolení zřízence, t. j., aby osoba dobrovolně do poměru toho ke státu vstoupila, neboť stát nemá práva někoho nutit, aby do jeho služby vstoupil, není právní normy, jež by mu právo to propůjčovala. Případ vojenské služby na základě řečené branné povinnosti, kde

stát má právo nutit a úřady povolány jsou k splnění její prostředky v zákoně předurčenými donucovat, jest tedy ještě mnohem silněji veřejnoprávní — možno-li vůbec veřejnoprávní (ad majus) za to míti, že ještě spíše a důvodněji nároky z ní náležejí na pořad správní, než nároky z dobrovolné služby. Pakliž ale tak, tedy nejen není tu příslušnosti dle § 1 jur. u., jenž pořad práva vyhrazuje jen pro věci občanské, t. j. — s možnými zákonnými výjimkami — soukromoprávní, ale ani příslušnosti.

Zákon ze dne 2. listop. 1918 č. 4 Sb. z. a n. pořad práva vyhrazuje pro nároky veřejnoprávní nepatřící na pořad správní (§ 2. č. 5. zákona ze dne 2. listop. 1918 č. 3 Sb. z. a n.). Že ale branná povinnost jest právní povinností eminentně veřejnoprávní, plyne z toho, že se zakládá na poměru občana ke státu jako podmětu veřejnoprávnímu, jako nositeli svrchovanosti či výsostní moci na všem území mu podléhajícím a stát brannou povinnost tuto ukládá mu právě u výkonu této výsostné pravomoci.

§ 33/3 cit. bran. zák. stanoví, že v občanských věcech podléhají »osoby vojenské v činné službě« občanským zákonům a úřadům, s tím jen úplně souhlasí, neboť výraz »občanské věci« jest právě týž, jehož § 1. jur. n. užívá pro věci soukromoprávní, neprávem se tedy stěžovatel na ten předpis bran. zákona odvolává.

Jestliže stěžovatel mluví sice o »platu vojínově«, zaplétá do toho s druhé strany i pojem náhrady škody a s ním operuje, je to nemístné, neboť vrchní soud vyřkl nepřipustnost pořadu práva jen ohledně těch položek, jež dle odstavce 14. č. 1 a 2 žaloby jsou uplatňovány jako ušlá »důstojnická gáže« a »žold mužstva« tedy jako služební požitky osoby vojenské, jež dle žaloby neprávem byla služby zbavena a služební požitky jí zastaveny (odst. III. žaloby), načež byla degradována s důstojníka resp. gážisty na pěšáka (odst. IV. žaloby).

Ať tedy žalobce byl v povinné službě vojenské, kteréž stanovisko nyní sám se zaujímati zdá, anebo v nepovinné vojensko-erární službě, jak by se podle vylíčení finanční prokuratury list 13. p. v. také zdáti mohlo, nikdy jeho nároky ze služebního poměru tohoto za pořad práva nepatří, neboť nikdy to nebyl soukromoprávní poměr, ale také ne takový veřejnoprávní, aby nároky z něho spadaly pod příslušnost zemského soudu v Praze dle cit. zákona č. 4/1918.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 19. května 1925 č. R I 434/25.

P. v. z. s. Dr. Grešl.